

УДК 94:323.1(092) (497.12)

К. В. Мальшина

**ЯНКО ПЛЕТЕРСЬКИЙ ТА ЙОГО ПОГЛЯДИ
НА СЛОВЕНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ**

Професор Янко Плетерський, який 1 лютого 2013 р. святкував свій 90-річний ювілей, прожив плідне життя, багате на події та творчі вишукування; йому довелося пережити визначальні періоди словенської історії, в яких він приймав активну участь як учасник Руху Опору, універсально активний інтелектуал, вчений, державний діяч, політик і дипломат. Він оставив після себе видатну науково-дослідну історичну школу, присвятивши словенському національному питанню все своє життя. Однак його творча біографія та внесок у розвиток словенської історичної та національно-політичної думки ще не ставали предметом історіографічних досліджень, за винятком коротких ювілейних статей-прославлень з-під пера його вдячних учнів та колег [2–4; 8; 9; 20].

Червоною ниткою через всі його статті, есе та монографії йде доля каринтійських словенців – «каринтійське питання» та Каринтійський плебісцит 1920 р., що залишається травмою в словенській історичній пам'яті вже майже сто років. Метою автора є простежити значущі віхи біографії Я. Плетерського, розглянути його головні твори та дослідити найважливіші висновки щодо словенського національного питання, які значно вплинули на розвиток громадської та політичної думки Словенії.

Джерелом для розгляду головних ідей Плетерського щодо словенського національного питання є його твори, присвячені так чи інакше вищезазначеній темі [12–18].

До 1918 р. Словенія перебувала у складі Австро-Угорської імперії, її етнічні землі були розділені між Австрією (провінції Крайна, Каринтія, Штирія і Австрійське Примор'я), Королівством Угорщиною (округи Ваш та Зала), та Королівством Ломбардія-Венеція (Венеціанська Словенія).

У 1848 р., «навесні народів», словенські політики розробили політичну програму Сполученої Словенії, в ті часи ліберальну, парламентарну за методом вирішення, але досить сміливу за змістом, яка вмщувала нагальні національні вимоги возз'єднання словенських земель, багаторазово розділених та перебувавших під владою різних держав протягом тисячоліття.

Серед усіх етнічних земель найголовнішою для словенців була й зараз є Каринтія, колиска першої словенської держави Карантанії (територія сучасної австрійської провінції Каринтія). У VII ст. словенські князі мали там свою столицю, сучасний Целовець, німецькою Клагенфурт; в 10 км на північ від Целовця знаходиться історичне місце княжого коронування. Отже, тому словенці на Каринтію завжди

поглядали, як на своє «Косово» [1, с. 378]. Словенська політична думка була переконана, що у разі втрати Каринтії словенський народ «буде настільки ослаблений, що буде непридатний для свого власного національного життя» [22, с. 162–164; 1, с. 382].

На короткий час наприкінці I Світової війни, в жовтні 1918 р. Словенія постала фактично незалежною територією та за умов невирішеності кордонів між частинами колишньої Австро-Угорщини спромоглася з'єднати більшість своїх земель, але деякі кордони вона достатньо не захистила. Швидкі революційні та фронтові події листопада 1918 р. призвели до того, що Словенія не була в змозі досягнути своєї віками очікуваної мети та увійшла у склад Королівства СХС, ще не вирішивши питання про 40% своєї етнічної території. Словенський Провінційний уряд у грудні 1918 – січні 1919 рр. намагався вирішити «Каринтійське питання» військовим шляхом та навіть вже почав перемагати, коли в справу втрутилася Паризька мирна конференція, яка призначила Оглядову комісію Майлза для вивчення питання, що призвело до проведення Каринтійського плебісциту 10 жовтня 1920 р. Шляхом політичних маніпуляцій австрійська влада перемогла. «У зоні плебісциту словенською розмовляли 68,5%... Але коли 10 жовтня 1920 р. відбувся плебісцит, тільки біля 41% голосували за Королівство СХС» [7, с. 267].

Таким чином, Каринтійський плебісцит став травматичною подією для словенської етнічної ідентичності. Більшість людей з найважливішої частини словенської "етнічної території" висловилися проти союзу з своїм власним народом і батьківщиною. «Це було рішення проти національного принципу, за яким в епоху націоналізму землі і людства розділялися на національні держави і нації. Це надає Каринтійському плебісциту надсловенського, центрально-європейського значення. Для словенської національної самосвідомості підсумок плебісциту в Каринтії означав шок, який викликав довготривалу словенсько-каринтійську біль. Плебісцит також підтвердив ядро словенської національної ідеології, яка до недавнього часу знайшла свого піку в постановці Німця як "фатального історичного суперника" Словенця, що висмикнув Карантанію, колыску державності ... словенського народу, з його власної держави. Тисячорічна несправедливість продовжилася в плебісциті» [7, с. 267].

Національно-політичні намагання сприймалися у централізаторській Першій Югославії як сепаратизм, крім того, у дипломатичному провалі щодо північного кордону Словенії на Паризькій мирній конференції Белград теж був повинен [5, с. 367–377; 10, с. 83–119]. Тут треба ще зазначити, що громадське відношення до самої ідеї націоналізму як такої було спотворено світовим, в тому числі своїм, усташським, націонал-соціалізмом. На додаток до цього інтернаціональна позиція югославських комуністів, яка ще більш затвердилася у соціалістичній Югославії, та ідеї Й. Броз Тіто щодо

розвитку націй в Югославії та виділення «національності мусульман», а також його суто політичні рішення щодо словенських кордонів у післявоєнні роки призвели до загублення значної частини території Словенії у 1945–1954 рр. та замовчування цієї проблеми. Тому гучно обговорювати каринтійську тему та будь-які інші дискусійні теми, пов'язані з націоналістичними намаганнями, в рамках першого, та й другого югославського режимів словенській історіографії було зась.

Словенська історико-культурна еліта, яка сформувалася після II світової війни в умовах багатонаціональної соціалістичної Другої Югославії, тим не менш вшановувала традиції етнонаціональних досліджень в деяких напрямках, що були закладені ще в міжвоєнний період. Маємо на увазі наукові роботи Й. Маля, що стали фундаментом для постановки дослідницьких завдань щодо словенської державності. В часи Австро-Угорської імперії, за офіційною лінією подання історії, словенці, які підпали під гніт франкського королівства ще в IX ст., ніколи не мали своєї власної держави, були «недержавним», «неісторичним» народом. Короткий період незалежності наприкінці 1918 р. збудив інтерес до свого національного державного минулого, що для словенців представляла собою Карантанська (хорутанська) держава VII ст. Велика заслуга Й. Маля в тому, що його праця, заснована на історичних свідоцтвах, доводитиме оригінальність державотворчих процесів на словенських землях.

У період соціалістичної Югославії захисником словенської національної ідеї як в історіографії, так і на суспільно-політичному поприщі став історик та громадський діяч Янко Плетерський.

Біографія Янка Плетерського вміщує партизанські роки та двохрічне перебування у італійській в'язниці, після війни – навчання у Белградській дипломатичній школі Міністерства закордонних справ, роботу в МЗС Югославії та співпрацю у зовнішньополітичній редакції Радіо Любляна в 1947–1951 рр. У цей період, який співпав із зусиллями ФНР Югославії за справедливе рішення словенського національного (та югославського) північного кордону, в ньому дозріло рішення присвятити себе вивченню сучасної словенської історії, і в її контексті – конкретно словенському національному питанню. У 1953 р. Плетерський став студентом на історичному відділенні філософського факультету та пішов працювати в Інститут етнічних досліджень в Любляні. У 1957 р. він закінчив університет і отримав докторську ступінь в 1962 р. Звідси починається творча, наукова та педагогічна біографія Плетерського, професора Університету м. Любляни, викладача Історії словенців і народів Югославії. Після відходу на пенсію в 1982 р. за видатні дослідження і неспростовну наукову репутацію він був обраний член-кореспондентом, а в 1993 р. – дійсним членом Академії наук і мистецтв Словенії.

Друга половина 1980-х рр. для проф. Плетерського була часом активної участі у громадському житті. В 1986–1989 рр. він був членом

ЦК Союзу комуністів Словенії та зробив значний внесок у формування партійної національної позиції; широко популярним став його виступ з питання про національне самовизначення, рівність і свободу на зборах ЦК СКС 7 липня 1989 р. У 1988–1990 роках він був членом Президії Соціалістичної Республіки Словенії, де він був відповідальним за галузі науки і культури. Його безпосередня політична робота була заснована на живому інтересі до актуальної соціально-політичної проблематики, яка супроводжувала все його життя: ще у 1954–1974 рр. Плетерський був членом редколегії журналу «З нашої точки зору» («Naši Razgledi»), елітного видання з політичних, економічних і культурних питань, одного з «творців словенської реальності після Другої світової війни» [9, с. 126].

Основні дослідження проф. Плетерського, на які опирається словенська історична наука сьогодні, стосуються головної проблеми – «каринтійського питання», етнополітичної проблеми словенців Каринтії. В середині 1950-х, коли Югославія за політичними мотивами загубила ще одну – приморську – частину Словенії – «вільну територію Трієст» з округою, було досить мужньо зайнятися темою політичного профілю Каринтійської газети «Мир» (1882–1920) [17] у якості дипломної роботи. Треба зазначити, що тема була сприйнята факультетської громадськістю, й дипломний проект здобув спеціальну винагороду ім. Прешерна. У 1965 р. була захищена дисертація на тему «Національно-політична свідомість в Каринтії 1848–1914» [16]. Плетерський глобально підійшов до роз'яснення історії Словенії під час визрівання словенської буржуазії та її розуміння головної національно-політичної проблеми за допомогою політичних, економічних, соціальних і культурних факторів, з використанням позабутого джерела інформації, яке можна було знайти в тодішній каринтійській пресі всіх політичних напрямків, – це і аналіз національних і партійних орієнтацій виборців на словенськомовній території Каринтії на державних та окружних виборах у 1861–1914 рр. Плетерський знайшов історичну основу різниці аграрної структури власності між центральною і північно-західною частиною Каринтії та її півднем і південним сходом, де не обійшлося без впливу на різницю політичних уподобань сільського населення. Крім того, виявилось, що соціал-демократія мала незвичайного впливу в каринтійській сільській місцевості в результаті повернення великої кількості працездатного населення назад у село в зв'язку з кризою колись могутньої комерційно-промислової діяльності.

Ще одним фактором впливу було становище каринтійських радикальних демократів у 1848–1849 рр., які визнали федеральну програму німецьких лівих в австрійських державних зборах і прийняли принцип національної подільності Каринтії при створенні словенської або німецької федеральної державної одиниці. У добу словенського народництва виникла словенська ліберальна політична ініціатива, яка до останнього мала успіх у боротьбі з ліберально-кольоровим гаслом каринтійського німецького націоналізму. Загалом, на словенськомовній

території словенський політичний вплив переважав до 1914 р., і це також пов'язано з тим, що каринтійська соціал-демократія перебувала у політичному протиборстві з правлячим німецько-ліберальним національним напрямком і, отже, в передвиборних баталіях часто була пов'язана з словенськими меншинами в окремих виборчих округах – трохи під впливом словенського пролетаріату в своїх лавах. Ця робота залишається фундаментальним дослідженням з питань національної ідентичності та політичної орієнтації словенців Каринтії у період з березневої революції до Першої світової війни.

Словенська історіографія підтримала почин та відкрила тему для глибокого обговорення: на п'ятдесяту річницю Каринтійського плебіситу в 1970 р. Я. Плетерський, разом з Л. Уде і Т. Зорном, підготував фундаментальну збірку «Каринтійський плебісцит» [6], яка, безсумнівно, надає широку картину про доленосні події на міжнародній дипломатичній арені та в Каринтії в 1919–1920 рр. Багаточисельні статті про положення каринтійських словенців в 2000 р. були доповнені книгою «Австрія і словенці 1945–1976» [12] (переклад німецькою був підготовлений у 2003 р.), в якій зібрані есе, промови та лекції про обурливе відношення Австрії до словенців в Каринтії після Другої світової війни, де на основі австрійського законодавства про меншини та Державного договору аналізується політика щодо словенської меншини в Каринтії, яка разом з «австрійським зразком німецького націоналізму» є ілюзорним образом ідеалу верховенства закону у демократичній державі, коли інтереси економічної еліти перемагають в столітній національній битві за етнічне існування» [2, с. 24].

Працюючи над історією національного питання, Плетерський заглибився у виявлення його витоків – у словенську національну політику з II пол. XIX ст. до 1918 р. – та збагатив історіографію двома видатними монографіями. Перша – відоме «Перше воління словенців за Югославію» (1971, сербсько-хорватський переклад 1976) [18] – це не просто детальна реконструкція політичних подій у Словенії під час Першої світової війни, що призвели до відділення від Австро-Угорщини 29 жовтня 1918 р., але особливий розгляд питання про здатність і готовність словенців до національного самовизначення, до рішучого кроку, до виступу Словенії як самостійного суб'єкта, рівного серед політичних, державних націй. Якщо інші історики завжди підкреслювали прихильність словенців до ідеї югославізму, то Плетерський робить один з найсміливіших своїх висновків: фактично в цьому контексті це була рішучість до вирішення своїх проблем в рамках югославської спільноти, тобто це був югославський варіант словенства, а не словенський варіант югославізму.

Вивчення проблеми призвело Плетерського до розуміння головної ролі католицького табору у захисті національних інтересів Словенії, що вилилося в другу книгу – «Д-р Іван Шуштерчич 1863–1925: шлях лідера словенського політичного католицизму» [14] – про цікаву та суперечливу

особистість, одного з найвпливовіших лідерів словенської нації на рубежі XIX–XX ст., який займав чільне місце протягом майже чотирьох десятиліть словенської політичної історії. Через його діяльність Плетерський аналізує політичний розвиток Словенії в критичний період багатопартійного ідейно-політичного структурування з 1890-х рр. до кінця Першої світової війни і розпаду Австро-Угорської імперії, в той час, коли лідерство серед сформованих соціальних і політичних орієнтацій належало католицькому політичному табору.

Плетерський досліджує політичну ідеологію католицького табору в цілому, тому значення цієї роботи значно більше, ніж можна було б судити тільки по її назві. Слід зазначити авторське визначення терміна «політичний католицизм», як "прояв політики, за допомогою якої католицька церква пристосовується до сучасного суспільства в країнах, де буржуазне суспільство розгойдало, якщо зовсім не скасувало свої успадковані відносини з державою", що "католицьку церкву змушувало і змушує зараз до пошуків відносин з державою новим, політичним шляхом» [14, с. 16]. Він приходить до ширшого розуміння прояву політичного католицизму, тоді домінуючого руху в Словенії, який, на його думку, вважав цінності словенського національного існування своєю винятковою ідеологічною прерогативою.

Таким чином, книга заповнює пробіл у словенській історіографії, який був пов'язаний з роллю модерної багатопартійної системи та досягнень ідейно-політичної теорії. З праць Плетерського стає зрозуміло, що саме католицькі політики, супротивники югославських комуністів-інтернаціоналістів у міжвоєнний та воєнний період, дійсно боролися за словенську національну ідею. Їй не випадково, що саме у 1980-х рр., у кризовій ситуації в Другій Югославії після смерті Й. Броз Тіто, ця ідея знов стала актуальною.

Розгортаючи широку панораму словенського національно-політичного розвитку, Я. Плетерський, з одного боку, прийшов до розгляду національної політики в Габсбурзькій монархії. У 1980 р. для показного збірника Австрійської академії наук і мистецтв «Габсбурзька монархія 1848–1918» він подав синтетичний огляд історії словенців у 1848–1918 рр. [13], а також в 1980 р. та 1982 р. опублікував збірки джерел з проблеми політичних переслідувань словенців в Австрії в 1914–1917 рр. [20].

З другого боку, дослідження національної проблематики не було б повним без аналізу ставлення до неї Комуністичної партії Югославії. У 1981 р. були опубліковані відомі «Штудії з словенської історії та національного питання» [19]. У цьому виданні Плетерський оголосив серію праць про роль національного питання в марксистській думці та політичній практиці і про національну політику югославських комуністів в Першій Югославії. Книга «Народи, Югославія, революція» [15] являє собою аналіз національних інтересів окремих народів майбутньої Першої Югославії у сер. XIX – сер. XX ст., дослідження однієї з найважливіших

історичних проблем – національного феномену на тлі Західних Балкан. Плетерський є єдиним істориком, який розглянув цей історичний аспект, враховуючи в рівній мірі всі національні суб'єкти югославської держави протягом століття, що було надзвичайно складним завданням з методологічної точки зору в плані встановлення відносин між загальним – югославським і особливим – різнонаціональним.

Головною метою Плетерського було доказати, що право нації на самовизначення було вихідною позицією дійсних марксистів, і воно не суперечить ідеї пролетарського інтернаціоналізму. Тому особливе місце в працях Плетерського щодо ставлення Комуністичної партії до народів та їх національних рухів також займає питання про зв'язок між робітничим і національним рухом, а також важливість їх відношення до більш широкої або більш вузької національної держави. Він затверджує національне питання в якості важливого фактора історичного розвитку і визначального чинника робітничого руху на землях майбутньої Югославії.

Ця тема представляє ще один проблемний вузол інтересів Я. Плетерського, тісно пов'язаний із словенським національним, зокрема Каринтійським питанням. Це мало велике значення для встановлення об'єктивного і незалежного погляду на чинники державотворчого процесу в Словенії з боку етнополітики правлячих кіл Австро-Угорщини, Першої та Другої Югославії та змагань словенських комуністів та некомуністичних політиків щодо захисту національно-політичних інтересів свого народу.

Плетерський підкреслював, що історія, як і природа, не робить стрибків, і здобуття незалежності Словенії в 1991 р. було результатом попередніх етапів розвитку (боротьба за Об'єднану Словенію з 1848 р., звільнення від австро-угорської влади в жовтні 1918 р., словенський Опір з 1941 р., встановлення Республіки Словенія в 1945 р.), тому словенська незалежність не вимагає нових міфів і приховувань реальних віх у своїй історії.

Проф. Янко Плетерський, таким чином, не тільки в словенському, але і в югославському історіографічному просторі у II пол. 1960–1980-х рр. зробив вирішальний внесок у вивчення словенського національного питання на рівні систематичного і поглибленого наукового дослідження, у популяризацію проблеми та опублікування замовчуваних фактів не тільки для югославської, але й німецькомовної громадськості. Він є першопрохідником та засновником цілих напрямів у словенській історіографії, політології, культурології, які зараз відкрито займаються історією словенських етнічних кордонів, проблемами національних меншин, що набуло особливого значення при вступі Словенії в Євросоюз, коли вона мала врегулювати відносини з Австрією щодо Каринтії.

Список використаної літератури

1. **Ehrlich L.** Pariška mirovna konferenca in Slovenci 1919/20 / Lambert Ehrlich // Acta ecclesiastica Sloveniae. – 2002. – S. 15–604.
2. **Deželak Barič V.** Akademik Janko Pleterški – osemdesetletnik / Vida Deželak Barič // Zbornik Janka Pleterškega. – Ljubljana: ZRC SAZU, 2003. – S. 13–30.
3. **Gestrin F.** Janko Pleterški / Ferdo Gestrin // SAZU ob šestdesetletnici: Biografski zbornik, Ljubljana 1998. – S. 27–28.
4. **Grafenauer B.** Janko Pleterški – sedemdesetletnik / Bogo Grafenauer // Zgodovinski časopis. – 1993. – Št. 1. – S. 131–133.
5. **Grafenauer B.** Slovenska Koroška v diplomatski igri leta 1919 // Koroški plebiscit: razprave in članki. – Ljubljana: Slovenska matica, 1970. – S. 295–378.
6. **Koroški plebiscit** / [ur. Janko Pleterški, Lojze Ude, Tone Zorn]. – Ljubljana : Slovenska matica, 1970. – 562 str.
7. **Moritsch A.** Koroški plebiscit / Andreas Moritsch // Slovenija 1848–1998: iskanje lastne poti. – Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev, 1998. – S. 267–270.
8. **Perovšek J.** Janko Pleterški – sedemdesetletnik / Juri Perovšek // Prispevki za novejšo zgodovino. – 1993. – Št. 1–2. – S. 221–225.
9. **Perovšek J.** Janko Pleterški – osemdesetletnik / Juri Perovšek // Prispevki za novejšo zgodovino. – 2003. – Št. 1. – S. 125–130.
10. **Perovšek J.** V zaželjeni deželi: slovenska izkušnja s Kraljevino SHS/Jugoslavijo: 1918–1941. – Ljubljana: INZ SAZU, 2009. – 314 s.
11. **Pleterški Janko** // Enciklopedija Slovenije : 16 zv. – Ljubljana, 1987– . – Zv. 8. – 1994. – S. 112–113.
12. **Pleterški J.** Avstrija in njeni Slovenci: 1945–1976 / Janko Pleterški. – Ljubljana: INV SAZU, 2000. – 263 s.
13. **Pleterški J.** Dr. Ivan Šušteršič, 1863–1925: pot prvaka slovenskega političnega katolicizma / Janko Pleterški. – Ljubljana: Založba ZRC SAZU, 1998. – 500 s.
14. **Pleterški J.** Die Slowenen / Janko Pleterški // Die Habsburgermonarchie 1848–1918. – Wien: Verlag der ÖAW, 1980. – S. 801–838.
15. **Pleterški J.** Narodi, Jugoslavija, revolucija / Janko Pleterški. – Ljubljana: Komunist: Državna založba Slovenije, 1986. – 426 s.
16. **Pleterški J.** Narodna in politična zavest na Koroškem 1848–1914 / Janko Pleterški. – Ljubljana: Slovenska matica, 1965. – 485 s.
17. **Pleterški J.** Politični profil koroškega časopisa "Mir" (1882–1920) / Janko Pleterški // Zgodovinski časopis. – 1956–1957. – Letnik 10–11. – S. 183–216.
18. **Pleterški J.** Prva odločitev Slovencev za Jugoslavijo: 1914–1918 / Janko Pleterški. – Ljubljana: Slovenska matica, 1971. – 323 s.
19. **Pleterški J.** Študije o slovenski zgodovini in narodnem vprašanju / Janko Pleterški. – Maribor: Obzorja, 1981. – 437 s.
20. **Politično** preganjanje Slovencev v Avstriji 1914–1917: poročili vojaške in vladne komisije / [pripr. Janko Pleterški] : 2 zv. – Ljubljana: AD Slovenije, 1980– . – 2 zv. – 1982. – 93 s.
21. **Prunk J.** Janko Pleterški – šestdesetletnik / Janko Prunk // Zgodovinski časopis, 1983. – Št. 3. – S. 159–163.
22. **Žebot C.** Neminljiva Slovenija / Ciril Žebot. – Celovec: Mohorjeva družba, 1990. – 501 s.

Мальшина К. В. Янко Плетерський та його погляди на словенське національне питання

У статті на основі аналізу наукових праць Я. Плетерського простежено значущі віхи біографії Я. Плетерського, виокремлено вузлові проблеми державотворчих процесів в словенській історії, які стали предметом його наукових розвідок: питання національної ідентичності та політичної орієнтації словенців, в тому числі Каринтійське питання, витоки національного питання у словенській політиці у II пол. XIX ст. як важливого фактора історичного розвитку і визначального державотворчого чинника, роль клерикального та марксистського таборів у захисті національних інтересів Словенії.

Розглянуто найважливіші висновки Я. Плетерського щодо історії та значення словенського національного питання, які значно вплинули на розвиток громадської та політичної думки Словенії. Доведено, що Янко Плетерський є першопрохідником та засновником цілих напрямів у словенській історіографії, політології, культурології, які зараз відкрито займаються історією словенських етнічних кордонів та проблемами національних меншин.

Ключові слова: історіографія, Словенія, словенське національне питання, державотворення.

Мальшина К. В. Янко Плетерский и его взгляды на словенский национальный вопрос

В статье на основе анализа научных трудов Я. Плетерского прослеживаются значимые вехи биографии Я. Плетерского, выделены узловые проблемы процессов государственного строительства в словенской истории, которые стали предметом его научных исследований: вопросы национальной идентичности и политической ориентации словенцев, в том числе Каринтийский вопрос, истоки национального вопроса в словенской политике во II пол. XIX в. как важного фактора исторического развития и определяющего фактора государственного строительства, роль клерикального и марксистского лагерей в защите национальных интересов Словении.

Рассмотрены важнейшие выводы Я. Плетерского в отношении истории и значения словенского национального вопроса, которые значительно повлияли на развитие общественной и политической мысли Словении. Доказано, что Янко Плетерский является первопроходцем и основателем целых направлений в словенской историографии, политологии, культурологии, которые в настоящее время занимаются историей словенских этнических границ и проблемами национальных меньшинств.

Ключевые слова: историография, Словения, словенский национальный вопрос, государственное строительство.

Malshina K. V. Janko Pleterski and His Views on the Slovenian National Question

The article is devoted to the J. Pleterski's most important findings on the history and significance of the Slovene national question, which greatly influenced the development of social and political thought of Slovenia. The important milestones of his biography are traced. On the basis of the analysis of Janko Pleterski's scientific papers the key problems of the state-building processes in the Slovenian history, that were the subject of his research, are identified, such as: problems of the Slovenes's national identity and political orientation, including the Carinthian question, the origins of the national question in Slovenian politics in the second half of the XIX century as an important factor of the historical development and the determinant of the state-building process, the role of the clerical politicians in the protection of the national interests of Slovenia.

J. Pleterski emphasized that the independence of Slovenia in 1991 was the result of the earlier stages of development (the fight for the United Slovenia since 1848, the State of SHS in October 1918, and Slovenian Resistance since 1941, the establishment of the Republic of Slovenia in 1945). The right of nations to self-determination as the starting point of Yugoslav Marxists has the special place in the J. Pleterski's writings. He has considered the importance of their views on the Slovenian nation-building and state-building processes. Establishing an objective and independent view of the factors of state-building in Slovenia, Pleterski has approved the national question as it's most important and determinating factor.

Professor Janko Pleterski has made a decisive contribution to the study of Slovenian national question, making it the systematic scientific research and wide popularizing of the problem. He is the pioneer and founder of the research directions in Slovenian historiography, political science, cultural studies, which are now openly engaged in the history of Slovenian ethnic boundaries and problems of the Slovenian national minorities. It has become particularly important in the period of Slovenia's joining the European Union and regulating relations with Austria on the Carinthian question.

Key words: historiography, Slovenia, Slovenian national question, nation-building.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2013 р.

Прийнято до друку 23.04.2013 р.

Рецензенти – д. іст. н., проф. Мицик Ю. А.